

Granskning av hjälpmedelsnämndens verksamhet under 2013

Granskning av Hjälpmedelsnämndens verksamhet 2013

Bakgrund

Den 1 juli 2004 bildades en mellan kommunerna och landstinget gemensam nämnd, Hjälpmedelsnämnden, i syfte att samverka för att länets invånare skall erbjudas en god hjälpmedelsförsörjning på lika villkor.

Hjälpmedelsnämnden är en gemensam nämnd för kommunerna i Värmlands län och Landstinget i Värmland. Nämnden ska enligt 9 kap. 2 § i kommunallagen och § 12 i reglementet för nämnden granskas av revisorerna hos respektive huvudman. Landstingets revisorer har sedan nämndens tillkomst granskat hjälpmedelsnämndens verksamhet. Granskningsresultatet har därefter delgivits kommunernas revisorer och deras sakkunniga.

Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Revisionskontoret har granskat nämndens verksamhet och räkenskaper för verksamhetsåret 2013 och sammanfattar granskningen i föreliggande promemoria. Granskningen avseende verksamheten har främst rört avstämning mot gällande avtal. Granskningen av räkenskaperna har inriktats mot en avstämning mot budget och underliggande redovisning.

Hjälpmedelsnämnden

Uppdrag

Hjälpmedelsnämnden har ansvar för att erbjuda hjälpmedel för funktionshindrade enligt 3 b § hälso- och sjukvårdslagen (HSL), med undantag för syn-, hörsel-, och ortopedtekniska hjälpmedel.

Den hjälpmedelsverksamhet som enligt 18 b § HSL är en kommunal angelägenhet (i särskilda boenden och hemsjukvård) ska även i fortsättningen utföras av respektive kommun. Den gemensamma nämnden har dock ansvar för att fastställa policy, riktlinjer, kompetenskrav för förskrivning och upphandling av hjälpmedel. Genom gemensamma riktlinjer och samverkan avser hjälpmedelsnämnden att kostnadseffektivisera verksamheten inom sitt ansvarsområde.

Hjälpmedelsnämndens uppdrag kan sammanfattas i följande områden;

- samordningsuppgifter,
- kompetensuppgifter och stöduppgifter,
- drift av den gemensamma hjälpmedelsenheten.

Hjälpmedelsheten ska verka som kompetenscentrum med stödfunktion och svara för samordning av de angivna uppgifterna.

Verksamhet 2013

Under 2013 har hjälpmedelsnämnden som planerat haft fyra sammanträden. Nedan beskrivs de ärenden som behandlats, med undantag av vissa ärenden av formaliakarakter.

2013 års *första möte* ägde rum den 7 mars. Vid mötet deltog representanter från Landstinget i Värmland och 12 kommuner (totalt deltog 15 ledamöter och ersättare). Representation saknades från Eda, Storfors, Filipstad och Kils kommuner.

Vid mötet avhandlades följande:

- Ny verksamhetschef för Hjälpmedelsservice, Roger Almén, presenterades.
- Årsredovisning för 2012 föredrogs av tf. verksamhetschefen för Hjälpmedelsservice. Hjälpmedelsnämnden **beslutade att** godkänna årsredovisningen för verksamhetsåret 2012 samt **att** ingen ekonomisk reglering görs utan 2012 års utfall tas i beaktande samband med 2013 års redovisning.
- Tjänsteskrivelse avseende budget för 2014 behandlades och ledde till **beslut** om att föreslå kostnadsuppräknings för **nämnd** och **sekretariat** enligt landstingets uppräknings för 2014.
- Nämnden fick en redovisning av förslag till fortsatt hantering av inkontinensfrågorna i Hjälpmedelsnämnden. Nämnden **beslutade** att ge divisionschefen för HHR i uppdrag att utreda och föreslå ett lämpligt sätt att organisera verksamheten i inkontinensfrågor. Nämnden **beslutade** också att ge nuvarande styrgrupp för inkontinensfrågor i uppdrag att göra en översyn och revidering av nuvarande styrdokument. Åtterrapporing av båda uppdragen ska ske till nämnden under hösten 2013.
- Nämnden fick information från landstingsjurist Isabell Jacobson, om formerna för en gemensam nämnd. Nämnden **beslutade** att arbetsutskottet fortsatt bereder nämndens framtida åtagande och arbetsområde, exempelvis vad gäller hjälpmedelsförråden. Nämnden **beslutade** också att arbetsutskottet ser över frågan om ledamöternas överensstämmelse med landstingsfullmäktige.
- Nämnden fick information, från hjälpmedelkonsulent och rehab-ingenjör om ny teknik och nya hjälpmedel, framförallt inom kommunikation och kognition. Nämnden fick också information från divisionschef HHR och tf. verksamhetschef för Hjälpmedelsservice om aktuella frågor inom verksamheten.

Årets *andra möte* ägde rum den 30 maj. Vid mötet deltog representant från Landstinget i Värmland och 15 kommuner, totalt 16 ledamöter och ersättare. Representation saknades från Storfors kommun.

Vid mötet avhandlades följande ärenden:

- Nämnden fick en föredragning från divisionschefen HHR av revisorernas rapport över Hjälpmedelsnämndens verksamhet 2012.
- Nämnden fick information om divisionens struktur och organisation samt om hyresavtalet för Hjälpmedelsservice lokaler.
- Nämnden **beslutade** att ge verksamhetschefen för Hjälpmedelsservice i uppdrag att sända en skrivelse till De handikappades riksförbund (DHR) med information om nämndens uppdrag och arbete. Detta med anledning av ett utskick från DHR med förfrågan om hjälpmedelskostnader.
- Nämnden fick en lägesrapport i frågan om inkontinenshjälpmedel, och planeringen för att tillsätta en konsulent som gemensam resurs för länet.

Årets *tredje möte* ägde rum den 20 september. Vid mötet deltog representanter från Landstinget i Värmland och 11 kommuner, totalt 14 ledamöter och ersättare. Representation saknades från Storfors, Hagfors, Munkfors, Kil och Grums kommun.

Vid mötet, som föregicks av ett seminarium om samverkan i hjälpmedelsfrågor, avhandlades följande ärenden:

- Verksamhetschefen för Hjälpmedelsservice informerade om det aktuella ekonomiska läget för nämndens område.
- Nämnden **beslutade** om sammanträdesdagar för 2014 för nämnden och dess arbetsutskott.

Årets *fjärde möte* ägde rum den 29 november. Vid mötet deltog representanter från Landstinget i Värmland och 12 kommuner, totalt 16 ledamöter och ersättare. Representation saknades från Grums, Hagfors, Storfors och Hammarö kommun.

Vid mötet avhandlades följande ärenden:

- Gemensam policy och uppdrag för inkontinenshjälpmedel. Nämnden fick information om kostnadsutveckling, förskrivarbehov m.m.
- Nämnden fick information om aktuellt läge avseende ärendet om inkontinenshjälpmedel. Nämnden fick också information om samverkan och samordning av hjälpmedelsverksamheten i länet samt om avgifter inom landstingets hjälpmedelsområde. Nämnden fick också en redovisning av synpunkter från huvudmännen på innehållet i hjälpmedelsverksamheten inför arbetsåret 2013.
- Nämnden **beslutade** om viss ändring av sammanträdesdatum 2014 för nämnden och dess arbetsutskott.
- Nämnden fick rapporter från verksamheten från verksamhetschefen.

- Gunnar Blomquist, ledningsstrateg, redogjorde för uppdraget att ta fram en internkontrollplan. Hjälpmedelsnämnden **beslutade** att ge arbetsutskottet i uppdrag att ta fram förslag till plan för intern kontroll och **avrapporera** vid nämndens sammanträde senast den 19 september.

Sammanfattningsvis kan konstateras att landstinget och länets kommuner varit representerade vid nämndens fyra möten under året enligt följande:

Åtta kommuner, Arvika, Forshaga, Karlstad, Kristinehamn, Sunne, Säffle, Torsby och Årjäng har varit representerade vid **samtliga** nämndens möten. Fyra kommuner, Eda, Filipstad, Hammarö och Munkfors har varit representerade vid **tre** möten, medan tre kommuner, Grums, Hagfors och Kil har varit representerade vid **två** möten. Storfors kommun har inte varit representerat vid något möte.

Arbetsutskottet

Arbetsutskottet har under 2013 haft fyra möten: 24 februari, 2 maj, 21 september och 14 november.

Administrativt stöd

Enligt avtal ska division hälsa, habilitering och rehabilitering (HHR) genom hjälpmedelsenheten svara för beredning och verkställighet av nämndens beslut samt planera och administrera den verksamhet nämnden ansvarar för.

Representanter från division HHR och från landstingets kansli har administrativt bistått nämnden och dess arbetsutskott.

Ekonomi

Landstinget i Värmland ska fastställa budget för den gemensamma nämnden efter samråd med berörda kommuner. I avtalet regleras hur samrådet ska ske. Kommunerna och landstinget finansierar gemensamt de faktiska kostnaderna för nämndens arbete och administration. Kostnaderna fördelas med 21 % på kommunerna och 79 % på landstinget. Fördelningen mellan kommunerna sker efter andelen kommuninvånare i åldern 80 år och äldre. Därutöver ska huvudmännen dela på kostnaderna för sekretariatet. Kostnadsfördelningen ska ske på basis av andelen ledamöter representerade i nämnden.

Varje huvudman svarar själv för samtliga kostnader för sina förtroendevalda enligt respektive huvudmans arvodesregler. Dessa kostnader ingår således inte i hjälpmedelsnämndens budget och omfattas inte av denna granskning.

Enligt avtalet ska kommunerna senast den 25 i varje månad förskottsbeta 1/12-del av sin andel. Uppkomna över- och underskott ska enligt avtalet regleras efter fastställd fördelningsnyckel.

Budgeten för hjälpmedelsnämnden uppgick under år 2013 till 8 681 054 kronor, fördelat på kommunerna med 1 837 362 kronor och på landstinget med 6 843 692 kronor.

Det ekonomiska utfallet för 2013 uppgår till 9 114 755 kronor, där kommunerna ska svara för 1 914 099 kronor och landstinget svara för 7 200 657 kronor, se tabell nedan. Häri ingår kostnaden för nämndens sekreterarstöd där kommunerna betalar 16/19-delar i enlighet med fördelningen kommuner - landsting i nämnden.

Tabell 1. Hjälpmedelsnämndens budget och utfall 2013

ÅR 2013	Budget	Utfall	Differens
Kommunerna	1 837 362	1 914 099	- 76 737
Landstinget	6 843 692	7 200 657	- 356 964
Summa	8 681 054	9 114 755	- 433 701

Den genomgång som gjorts av Hjälpmedelsnämndens räkenskaper har inte föranlett några påpekanden, förutom att avräkningen av över- och underskott inte har genomförts. Vid granskningstillfället har nämndens behandling av resultatet för år 2013 ännu inte redovisats i protokoll. I den tjänsteskrivelse som tagits fram till nämndens möte den 6 mars 2013 är förslaget från chefen för Hjälpmedelservice, att nämnden liksom föregående år tar beslut om att inte reglera över/underskott, utan istället tar hänsyn till utfallet i kommande års redovisning.

Följsamhet till avtal och reglemente

- Ursprungligt avtal mellan kommunerna och landstinget hade en giltighetstid 2004-07-01 till och med 2006-12-31. Avtalet förlängs automatiskt med fyra år om det inte sägs upp tolv månader innan avtalstidens utgång.

Kommentar: Avtalet har inte sagts upp av någon part. Det förlängdes därför automatiskt att gälla under mandatperioden 2011-2014.

- Omförhandling av avtalet kan påkallas om förutsättningarna för avtalet väsentligen har förändrats.

Kommentar: Inga framställningar om omförhandling har gjorts.

- Tvister rörande tolkning och tillämpning av avtalet ska i första hand lösas genom förhandling mellan berörda huvudmän. Tvister kan hänskjutas till Sveriges kommuner och landsting.

Kommentar: Inga tvister finns noterade.

- Division HHR ska ha ansvar för beredning och verkställighet av nämndens ärenden samt för att planera och administrera den verksamhet nämnden ansvarar för.

Kommentar: Uppfyllt.

- För nämnden ska det finnas ett sekretariat bestående av en sekreterare och en föredragande.

Kommentar: Uppfyllt. En av landstingets tjänstemän har svarat för sekreterarfunktionen i nämnd och arbetsutskott. Föredragande har varit verksamhetschefen för Hjälpmedelsservice.

- Avtalsparter skall vara de 16 kommunerna och landstinget.

Kommentar: Uppfyllt.

- Uppgift att verka för att länets invånare erbjuds en god hjälpmedelsförsörjning på lika villkor.

Kommentar: Vid årsskiftet 2007-2008 började nya gemensamma riktlinjer för förskrivning av hjälpmedel att gälla.

- Budgeten ska fastställas av landstinget efter samråd med kommunerna. Förslag till budget bör, enligt avtalet, tillställas kommunerna senast under april månad. Samråd skall därefter ske med styrelserna under maj månad.

Kommentar: Förslag till 2013 års budget behandlades vid nämndens sammanträde den 22 mars 2012.

Den ekonomiska ramen för Hjälpmedelsnämnden år 2013 föreslogs uppräknas med 2,5 % jämfört med 2012 års ram.

- Kommunerna ska bidra med ett belopp som motsvarar de faktiska kostnaderna för nämndens arbete och administration. Fördelas efter befolkningsunderlag i viss åldersgrupp.

Kommentar: Uppfyllt. 2013 års bokslut visar att utfallet har överstigit den preliminärt debiterade kostnaden. Enligt gällande avtal ska detta till del återbetalas/debiteras till kommunerna. Kommunerna ska enligt avtalet debiteras med 76 737 kronor.

- Respektive huvudman svarar för samtliga kostnader för sina förtroendevalda.

Kommentar: Uppfyllt för landstingets förtroendevalda. Som framgår ovan har kostnader för kommunernas förtroendevalda inte ingått i granskningen.

- Förskottsbetalning ska göras med 1/12-del senast den 25 i varje månad.

Kommentar: Uppfyllt. Debitering har skett med 1/12 i förskott varje månad.

- Uppkomna över- eller underskott ska regleras efter aktuell fördelningsnyckel (befolkningsunderlag i viss åldersgrupp).

Kommentar: Inte uppfyllt. Nämnden har flera år tagit beslut om att avvakta med reglering. Besluten har tagits i samband med att årsredovisningen för närmast föregående år har behandlats av nämnden. Besluten avviker från det ursprungliga avtalet.

- Respektive huvudman ska svara för del av kostnad för nämndens sekreterare (25 % tjänst). Kostnaden ska fördelas utifrån andel ledamöter i nämnden.

Kommentar: Uppfyllt. Kommunernas kostnadsandel för nämndens sekretariat har uppgått till 150 000 kronor. Kommunerna debiteras månadsvis med 16/19 av den preliminära kostnaden.

- Kommunerna har rätt till insyn i förvaltning och redovisning. Nämnden ska halvårsvis rapportera till respektive huvudmans fullmäktige hur verksamheten utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är.

Kommentar: Uppfyllt. Insyn i förvaltning och redovisning har främst skett genom behandling av budget mm vid nämndens sammanträden.

- Nämnden ska vara sammansatt av 19 ledamöter och lika många ersättare, fördelat på en ordinarie och en ersättare från respektive kommun samt tre ordinarie och tre ersättare från landstinget.

Kommentar: Uppfyllt.

- Parterna är i avtalet överens om att sammansättningen i nämnden så långt möjligt ska återspegla sammansättningen i landstingsfullmäktige.

Kommentar: Mandatfördelning i landstingsfullmäktige respektive hjälpmedelsnämnden framgår av sammanställningen nedan. Vissa partier har endast representation i form av ersättare. I tabellen nedan redovisas därför fördelningen i nämnden uppdelat på endast ordinarie ledamöter respektive ordinarie ledamöter och ersättare sammanräknat.

Tabell 2. Partifördelning 2011 - 2014 i fullmäktige resp. i hjälpmedelsnämnden

Forum	V	S	C	FP	KD	M	SIV	Övr
Landstingsfullmäktige	4 4,9 %	33 40,7 %	8 9,9 %	5 6,2 %	3 3,7 %	16 19,8 %	5 6,2 %	7 8,6 %
HMN ordinarie ledamöter	0 0	10 52,6 %	5 26,3%	0 0	1 5,3 %	2 10,5 %	0 0	1 5,3 %
HMN ordinarie ledamöter och ersättare	0 0	17 44,7 %	8 21,1 %	1 2,6 %	2 5,3 %	7 18,4 %	1 2,6 %	2 5,3 %

Majoritetsförhållandena är, liksom föregående mandatperiod, inte helt samstämmiga mellan landstingsfullmäktige och nämnden. Det gäller också partisammansättningen om man ser till nämndens ordinarie ledamöter. Sammanräknat ordinarie ledamöter och ersättare finns också diskrepans mellan sammansättningen i landstingsfullmäktige och hjälpmedelsnämnden. Vissa partier har en svagare representation i hjälpmedelsnämnden än vad som skulle motsvara andelen ledamöter i fullmäktige medan andra har en starkare representation.

Av hjälpmedelsnämndens protokoll framgår att partiernas representation skiftar något mellan nämndens möten eftersom ersättarna inte alltid tillhör samma parti som den ordinarie ledamoten. Ett parti, (V) representeras inte alls i nämnden och (SIV) och (FP) endast i form av ersättare, vilket skiljer sig från hur representationen ser ut i landstingsfullmäktige under mandatperioden 2011 -2014.

- Ordförande ska nomineras bland landstingets ledamöter och vice ordförande bland kommunernas ledamöter.

Kommentar: Uppfyllt. Landstinget nominerade år 2010 Annétthe Zettergren (M) till ordförande och kommunerna nominerade Sten Fransson (S), Arvika kommun till vice ordförande. Landstinget valde under 2012 Göran Nilsson (M) till ny ordförande efter avsägelse av uppdraget från Zettergren.

- Inom nämnden ska finnas ett arbetsutskott bestående av sex ledamöter och sex ersättare. Tre ledamöter utses bland landstingets ledamöter och tre bland kommunernas ledamöter. Ordförande bör, enligt avtalet, nomineras ur gruppen landstingets ledamöter medan vice ordförande bör nomineras ur gruppen kommunernas ledamöter.

Kommentar: Uppfyllt.

Slutsatser och kommentarer

Av nämndens årsredovisning och protokoll för 2013 framgår att nämnden i allt väsentligt verkar enligt de intentioner och riktlinjer som fastställdes vid bildandet.

Efter granskning av 2013 års verksamhet kan revisionskontoret konstateras att sammansättningen av ledamöter i nämnden inte fullt ut har den följsamhet till landstingsfullmäktiges sammansättning under mandatperioden, som ska eftersträvas enligt avtalet.

Vid Hjälpmedelsnämndens fyra möten under året har kommunerna varit representerade i varierande grad. Revisionskontoret kan konstatera att representationen från några av kommunerna kan förbättras. En kommun har varit inte varit representerad vid något möte.

Granskningen av 2013 års redovisning visar att det finns ett underlag för den sammanställda redovisningen för nämnden. Underlaget baseras på en sammanställning av uppgifter som hämtats

ur landstingets redovisningssystem. Revisionskontoret kan konstatera att den reglering som enligt avtalet ska göras till kommunerna av över- resp. underskott hittills inte genomförts. Vid gransknings-tillfället hade 2013 års resultat ännu inte behandlats i nämnden. Enligt nämndens årsredovisning som skulle behandlas på mötet den 6 mars 2014, pågår den översyn av modellen för uträkning och redovisning som påbörjades 2010.

Nämndens årsredovisning för 2012 och hanteringen av 2012 års utfall godkändes på nämndens möte den 7 mars 2013.

Ansvarsprövning

Den gemensamma nämnden ska granskas av revisorerna i var och en av de samverkande kommunerna enligt 9 kap. 2 § tredje stycket kommunallagen. Frågan om ansvarsfrihet för den gemensamma nämnden ska prövas av fullmäktige i var och en av de samverkande kommunerna enligt 5 kap. 25 § andra stycket kommunallagen.

Anders Marmon

Certifierad kommunal revisor